

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

RIGSADVOKATEN
FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON: 7268 9000
FAX: 7268 9004
E-MAIL: RIGSADVOKATEN@ANKL.DK
www.anlagemyndigheden.dk

DATO 31. maj 2018

JOURNAL NR.
RA-2018-2100105-1

SAGSBEHANDLER: RJE/

Anvendelsen af varetægtsfængsling i isolation 2017

Jeg sender herved Rigsadvokatens redegørelse om anvendelse af varetægtsfængslinger i isolation i 2017. Redegørelsen bygger på politikredsenes indberetninger om isolationsfængslinger afsluttet i 2017 og Justitsministeriets Forskningskontors bearbejdning af dette materiale. Redegørelsens hovedkonklusioner er gengivet nedenfor i punktform.

Jeg skal mere generelt bemærke, at anvendelsen af varetægtsfængslinger i isolation vil kunne bero på en række forskellige faktorer med hensyn til udviklingen i og bekæmpelsen af kriminalitet. Udviklingen i antallet af varetægtsfængslinger i isolation kan derfor ikke vurderes isoleret og heller ikke i sig selv ses som et udtryk for en ændret anvendelse af isolationsfængsling. Således vil f.eks. et fald i kriminalitetstyper, hvor efterforskningen kan nødvendiggøre isolationsfængsling, naturligt kunne indebære et fald i anvendelsen af isolationsfængsling. Tilsvarende vil prioritering af en særlig politimæssig indsats på bestemte sagsområder, f.eks. over for grovere bandekriminalitet (vold/drab, våben mv.), naturligt kunne påvirke udviklingen i antallet af varetægtsfængslinger i isolation, ligesom den samlede prioritering af politiets ressourcer vil kunne påvirke antallet af isolationsfængslinger.

Det relativt begrænsede antal sager, hvor isolationsfængsling anvendes, indebærer samtidig, at blot enkelte større sager med et antal sigtede, der varetægtsfængsles i isolation, vil kunne have en mærkbar betydning for udviklingen i det samlede antal isolationsfængslinger på landsplan og eventuelt for den gennemsnitlige varighed.

Da anvendelsen af isolationsfængslinger beror på de helt konkrete omstændigheder i den enkelte sag, herunder på karakteren af kriminaliteten og den sigtedes forhold, vil det også af den grund kun i begrænset omfang være muligt ud fra udviklingen i antallet og varigheden af isolationsfængslinger at sige noget mere generelt om anvendelsen af varetægtsfængsling i isolation.

Som det fremgår af redegørelsen, har der fra 2016 til 2017 været et fald i antallet af varetægtsfængslinger i isolation fra 37 i 2016 til 17 i 2017. Den gennemsnitlige varighed af isolationsfængslingerne var i 2016 26 dage og er i 2017 faldet til 11 dage.

Jeg skal i den forbindelse bemærke, at faldet i antallet af isolationsfængslinger i 2017 særligt angår sager om våben og terror. I 2016 var der således 13 isolationsfængslinger i sager om våben, mens der i 2017 var 3. For så vidt angår sager om terrorisme blev der i 2016 foretaget 10 isolationsfængslinger, mens der i 2017 ikke blev foretaget isolationsfængslinger. Det bemærkes, at faldet i 2017 formentlig hænger sammen med, at der i 2016 var en række sager om terrorisme og om våbenbesiddelse mv. under særligt skærpende omstændigheder, hvor det var nødvendigt at anvende varetægtsfængsling i isolation.

I 2017 blev der i alt foretaget 17 isolationsfængslinger. Dette er det laveste antal siden 2001, hvor Rigsadvokaten indførte indberetningsordningen vedrørende varetægtsfængsling i isolation.

Antallet af isolationsfængslinger er faldet med 54 % i forhold til 2016. I forhold til 2001, hvor der blev foretaget 553 isolationsfængslinger, er der tale om et samlet fald på 97 %.

Den gennemsnitlige varighed af isolationsfængslinger i 2017 var 11 dage, hvor den i 2016 var 26 dage. Den gennemsnitlige varighed har været faldende fra 2003 til 2010 og uændret fra 2010 til 2012, hvor den var 24 dage. I 2013 var den gennemsnitlige varighed 16 dage, og i 2014 og 2015 var den gennemsnitlige varighed på 19 dage. I 2016 steg den gennemsnitlige varighed til 26 dage. Den gennemsnitlige varighed af isolationsfængslinger i 2017 på 11 dage er det laveste niveau siden 2001.

Der var i 2017 ingen isolationsfængslinger af personer over 18 år med en varighed på mere end 8 uger eller isolationsfængslinger af personer under 18 år med en varighed på mere end 4 uger.

En person under 18 år har været varetægtsfængslet i isolation i 2017.

1. Baggrund

1.1. Indberetningsordningen

Justitsministeriet tilkendegav i forarbejderne til lov nr. 428 af 31. maj 2000 om ændring af retsplejeloven og straffeloven (varetægtsfængsling i isolation mv.), at man løbende ville følge udviklingen i antallet og varigheden af varetægtsfængslinger i isolation. Dette blev gentaget i forarbejderne til lov nr. 1561 af 20. december 2006 om ændring af retsplejeloven (varetægtsfængsling i isolation).

På den baggrund iværksatte Rigsadvokaten i 2001 en ordning, hvor politikredsene blev pålagt at indberette en række oplysninger om afsluttede isolationsfængslinger, jf. nu afsnittet i Rigsadvokatmeddelelsen om varetægtsfængsling i isolation. Indberetningerne har siden dannet baggrund for Rigsadvokatens årlige redegørelse til Justitsministeriet om anvendelsen af varetægtsfængslinger i isolation.

Denne redegørelse vedrører anvendelsen af varetægtsfængslinger i isolation i 2017 og er baseret på analyser, som Justitsministeriets Forskningskontor har gennemført på grundlag af politikredsenes kvartalsvise indberetninger til de regionale statsadvokater om oplysninger om afsluttede isolationsfængslinger.

Justitsministeriets Forskningskontors analyse er vedlagt som bilag A.

Endvidere vedlægges bilag B-D, der indeholder nærmere oplysninger om statistik om varetægtsfængslinger i isolation i 2017.

1.2. Datagrundlag

Denne redegørelse er udformet efter de retningslinjer, der efter drøftelser med Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen og Rigspolitiet samt efter forelæggelse for Strafferetsplejeudvalget har været gældende for mine tidligere redegørelser om anvendelsen af varetægtsfængsling i isolation. Redegørelsen omfatter samtlige afsluttede isolationsfængslinger i 2017.

Oplysninger til brug for statistikken for 2017 er i lighed med mine redegørelser for varetægtsfængsling i isolation i 2004-2016 trukket fra politiets sagsstyrings- og journalsystem (POLSAS) og bearbejdet af Justitsministeriets Forskningskontor, jf. bilag A.

Jeg skal i den forbindelse bemærke, at data trukket fra POLSAS er forbundet med en vis datausikkerhed som følge af politikredsnes manglende eller urigtige registreringer af oplysninger i systemet. Rigsadvokaten arbejder løbende sammen med Rigspolitiet og politikredsene på at sikre pålideligheden i POLSAS og på at korrigere manglende eller urigtige data. Opgørelsen over anvendelsen af varetægtsfængsling i isolation må således læses med det nævnte forbehold.

Jeg oplyste i min seneste redegørelse af 7. august 2017 blandt andet om arbejdet med at etablere et nyt grundlag for data om langvarige varetægtsfængslinger, som ville kunne have betydning for opgørelsen af isolationsfængslingers andel af det samlede antal varetægtsfængslinger. Jeg oplyste også, at det var min forventning, at redegørelsen om anvendelse af isolationsfængslinger i 2017 ville kunne basere sig på data tilvejebragt efter denne nye model.

Det elektroniske datagrundlag i Rigsadvokatens ledelsesinformationsværktøj, QlikView, erstattede i 2013 den tidligere manuelle indberetning af langvarige varetægtsfængslinger. Mulighederne for at forbedre og eventuelt udbygge datagrundlaget med hensyn til varetægtsfængslinger indgår i den løbende udvikling af databehandlingen hos Rigsadvokaten, herunder i samarbejde med Rigspolitiet.

Udviklingen af den nye model i relation til varetægtsfængslinger har imidlertid vist sig fortsat at rumme udfordringer, og der udestår derfor fortsat udviklingsarbejde i forhold til den nye model i relation til applikationen til QlikView.

På den baggrund er denne redegørelse om anvendelsen af isolationsfængslinger i 2017 baseret på data svarende til de hidtidige redegørelser. Det er min forventning, at den nye applikation er færdigudviklet og vil kunne anvendes i forbindelse med oplysninger om anvendelse af isolationsfængslinger i 2018.

2. Anvendelsen af isolationsfængsling i 2017

2.1. Antal

Der var 17 afsluttede varetægtsfængslinger i isolation i 2017.

Det fremgår af Justitsministeriets Forskningskontors undersøgelse, at alle 17 isolationsfængslinger i 2017 vedrører lovovertrædelser, der kan medføre fængsel i mindst 6 år.

2.2. Procentvis andel af varetægtsfængslinger i isolation

Der blev anvendt isolation i 0,4 % af samtlige varetægtsfængslinger i 2017, jf. bilag A, tabel 2.

2.3. Samlet varighed

Der blev i alt varetægtsfængslet i isolation i 191 dage i 2017.

2.4. Gennemsnitlig varighed

Varetægtsfængslingerne i isolation havde i 2017 en gennemsnitlig varighed på 11 dage. Alle 17 isolationsfængslinger blev afsluttet inden 8 uger. 88 % af isolationsfængslingsforløbene varede mellem 8 og 14 dage, mens 12 % varede mellem 1 og 7 dage.

For yderligere oplysninger om varigheden af de afsluttede isolationsfængslinger i 2017 henvises til bilag A, tabel 3 og 4.

2.5. Fordeling på kriminalitetstyper

Isolationsfængslingerne i 2017 har følgende fordeling efter kriminalitetstype: Manddrab (41 %), narkotikakriminalitet (35 %), våben (18 %) og vold og trusler mv. (6 %).

Der blev ikke i 2017 isolationsfængslet i sager om terrorisme, røveri eller seksualforbrydelser.

Den gennemsnitlige varighed af isolationsfængsling for manddrab eller forsøg herpå var 11 dage, mens den var 10 dage for narkotikakriminalitet, 14 dage for vold og trusler mv. og 13 dage i sager vedrørende våben.

For nærmere oplysninger henvises til bilag A, tabel 4.

2.6. Regional fordeling

Københavns Politi foretog i 2017 samlet set flest isolationsfængslinger på landsplan, idet 82 % (i alt 14) af alle isolationsfængslinger blev foretaget i sager, der blev behandlet af Københavns Politi. Herudover foretog Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi 3 isolationsfængslinger, hvilket udgør 18% af det samlede antal isolationsfængslinger på landsplan. I de resterende 10 politikredse blev der ikke foretaget isolationsfængslinger i 2017.

Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi foretog flest isolationsfængslinger set i forhold til antallet af varetægtsfængslinger i kredsen, idet 1,2 % (i alt 3) af samtlige varetægtsfængslede i Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi blev anbragt i isolation i

2017. Der var i politikredsen i alt 243 varetægtsfængslinger i 2017. Københavns Politis andel af isolationsfængslinger udgjorde 0,7 % af samtlige de varetægtsfængslede i kredsen i 2017, idet der ud af politikredsens 1919 varetægtsfængslinger blev foretaget 14 varetægtsfængslinger i isolation.

Der henvises for yderligere oplysninger til bilag A, tabel 3, som indeholder en oversigt over antallet og varigheden af isolationsfængslinger og antallet af varetægtsfængslinger fordelt på politikredse, ligesom bilaget angiver den procentvise andel af isolationsfængslinger i forhold til antallet af varetægtsfængslinger i 2017. Om tilsynet med isolationsfængslinger henvises til pkt. 4 nedenfor.

2.7. Isolationsfængsling af personer under 18 år

I 2017 var én person under 18 år varetægtsfængslet i isolation i en sag om våben. I den sag var den pågældende isolationsfængslet i 13 dage og var på tidspunktet for isolationsfængslingen 17 år.

2.8. Isolationsfængsling med en varighed på mere end 8 uger

Efter retsplejelovens § 770 d, stk. 3, kan en isolationsfængsling ikke forlænges ud over 8 uger, hvis arrestanten er over 18 år, eller 4 uger, hvis arrestanten er under 18 år, medmindre Rigsadvokatens godkendelse foreligger, og retten derefter tiltræder anklagemyndighedens begæring. Bestemmelsen lovfæster den tidligere gældende forelæggelsesordning vedrørende isolationsfængslinger ud over 3 måneder, der var fastsat af Rigsadvokaten. Formålet med forelæggelsesordningen er at sikre en restriktiv og ensartet praksis for dispensation for tidsgrænserne.

Som nævnt var der i 2017 ingen isolationsfængslinger med en varighed på mere end 8 uger for personer over 18 år og ingen isolationsfængslinger med en varighed på mere end 4 uger for personer under 18 år.

3. Udvikling i forhold til tidligere år

3.1. Antallet af varetægtsfængslinger i isolation

Antallet af isolationsfængslinger har varieret en del i perioden fra 2001 til 2017.

I 2001, hvor Rigsadvokaten indførte indberetningsordningen vedrørende isolationsfængsling, var antallet af isolationsfængslinger 553. I de efterfølgende år var antallet faldende, indtil antallet i 2004 steg til 580, som er det hidtil højeste antal isolationsfængslinger, siden indberetningsordningen blev indført. De seneste år har antallet været 36 i 2014, 32 i 2015 og 37 i 2016.

Fra 2001 til 2017 er der som nævnt sket et samlet fald på 97 %, idet antallet af isolationsfængslinger i 2017 var 17, hvilket er det laveste antal isolationsfængslinger i perioden. I 2016 var antallet 37, og der er således sket et fald på 54 % fra 2016 til 2017.

Faldet i antallet af isolationsfængslinger angår især sager om våben og terrorisme. I 2016 var der således 13 isolationsfængslinger vedrørende våben, mens der i 2017 var 3. For så vidt angår sager vedrørende terrorisme faldt antallet af isolationsfængslinger fra 10 i 2016 til 0 i 2017.

For nærmere oplysninger henvises til bilag A, tabel 1 og 4.

3.2. Den samlede varighed af isolationsfængslingerne

Den samlede varighed af isolationsfængslinger har varieret i årene 2001 til 2017. Det samlede antal dage i isolation er faldet fra 950 dage i 2016 til 191 dage i 2017, hvilket svarer til et fald på 80 %.

Faldet i den samlede varighed af isolationsfængslinger hænger blandt andet sammen med faldet i antallet af isolationsfængslinger i sager om terrorisme, hvor der i 2016 var 10 isolationsfængslinger med en gennemsnitlig varighed på 40 dage, mens der i 2017 ikke var isolationsfængslinger på området. Ligeledes var der i 2016 13 isolationsfængslinger i våbensager med en gennemsnitlig varighed på 14 dage, mens der i 2017 var 3 isolationsfængslinger med en gennemsnitlig varighed på 13 dage.

For nærmere oplysninger henvises til bilag A, tabel 4.

3.3. Den gennemsnitlige varighed af isolationsfængslingerne

Varetægtsfængslingerne i isolation varede i årene 2001 til 2016 i gennemsnit mellem 16 og 37 dage, jf. bilag B. Den gennemsnitlige varighed af isolationsfængslinger i 2017 var 11 dage, hvilket er det hidtil laveste niveau.

For nærmere oplysninger henvises til bilag A, tabel 3 og 4.

3.4. Ingen isolationsfængslinger med en varighed på mere end 8 uger i 2017

Anvendelsen af isolationsfængslinger med en varighed på mere end 8 uger har varieret en del i perioden fra 2001 til 2017, jf. bilag B.

I 2017 var der, ligesom i perioden 2013-2016, ingen isolationsfængslinger med en varighed på mere end 8 uger.

3.5. Isolationsfængsling af unge under 18 år i 2017

I 2017 var der én person under 18 år, som var isolationsfængslet.

Anvendelse af isolationsfængsling i forhold til unge under 18 år i perioden 2001-2016 fremgår af bilag C.

Det fremgår heraf, at antallet af anvendte isolationsfængslinger har været lavt i hele perioden, idet isolationsfængsling af unge under 18 år alene har været anvendt i mellem 0 og 6 tilfælde årligt. Det fremgår endvidere, at isolationsfængslingerne set over hele perioden har haft en varighed på mellem 1 og 56 dage, og at varigheden generelt har været faldende.

4. Rigsadvokatens kontrol med anvendelsen af isolationsfængsling

Som det fremgår af mine tidligere redegørelser, føres der løbende tilsyn og kontrol med anvendelse af varetægtsfængslinger i isolation.

Som en del af den generelle styrkelse af kvalitets- og legalitetskontrollen i anklagemyndigheden blev indberetningsordningen i Rigsadvokatmeddelelsens afsnit om varetægtsfængsling i isolation i februar 2012 justeret sådan, at politikredsene skal sende deres kvartalsvise statistiske udtræk om afsluttede isolationsfængslinger til den regionale statsadvokat, således at de to regionale statsadvokater kan inddrage dem i det almindelige tilsyn med politikredsene.

De regionale statsadvokater skal i årsrapporten til Rigsadvokaten om kvalitets- og legalitetssikring af straffesagsbehandlingen i politikredsene i relevant omfang redegøre for udviklingen i antallet og varigheden af isolationsfængslinger, baggrunden herfor samt tiltag til at begrænse omfanget, ligesom statsadvokaterne skal forholde sig til eventuelle lokale og regionale forskelle i antallet og andelen af varetægtsfængslinger i isolation.

Jeg vil på baggrund af statsadvokaternes tilsyn og i forbindelse med de konkrete sager, der forelægges for Rigsadvokaten med henblik på eventuel forlængelse af isolationsfængsling ud over 8 uger, fortsat nøje følge udviklingen i anvendelsen af varetægtsfængsling i isolation.

Med venlig hilsen

Jens Røn

Statsadvokat